

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus De Institutione Sacerdotum, qui sub Episcopis
animarum curam gerunt, quo ad mores eorum & reliquam
vitam**

Soto, Pedro de

Louanij, 1562

8 De peccato veniali appetit[us] sensitiui & primis motibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30247

bus ordinibus cōstituta sunt oīa
venialia peccata: & est nobis de
singulis in speciali dicendum.

Lec. Octaua,

DE PECCATO VENIALI

appetitus sensitiui, & pri-
mis motibus.

V T, quantū fieri potest, pec-
cata venialia à mortalib⁹
discernantur (quod certè
in primis opus est in iudicio cō-
fessionis, vt alibi diximus) agam⁹
primò de venialibus ex sola im-
perfectiōe actus: quoniam hæc
consideratio habet simul coniu-
ctam alteram, quæ est de princi-
pio, progressu, & consummatiō-
ne peccatorum in nobis; quod in
hoc principio putamus diligen-
ter esse considerandum. Cū e-
nim hominū sit paulatim ab in-
ferioribus & imperfectiorib⁹ ad
pfectiora & superiora progredi:
id & in bono, & in malo cōmu-

ne

ne est hominib⁹. Ad peccata mortalia non subito venit, quæ sunt maxima, sed primò ad venialia & leuiora, deinde ad mortalia progredimur. Hoc igitur hîc ante omnia cõsiderandum: ex quo, quod iam quærimus de imperfectis actibus peccatorum, inueniri potest.

Tribus igitur modis docent patres peccatum siue tentationẽ in nobis esse: suggestione videlicet, delectatione, & consensu. Ita beatus Gregorius in homilia de Euangelio illo: Ductus est Iesus. Qui reuerà tres sunt gradus peccati: quibus videlicet ab infimo ad summum venit: quos & B. Augustinus 12. de Trinitate, diuersis nonnihil verbis, sed eodẽ sensu annotauit. Ex quo etiam Magister sententiarum hos ipsos posuit, & sequuti sunt eum reliqui. Ostendit itaque diuus Augustinus tria illa, quæ in primorũ parentum nostrorum peccato inuenta sunt, historicè nimirum &

Distin.
24.2.

Tria cõsurrunt ad peccatum.

iuxta

iuxta
cet su
ctam
virur
& pe
cato
posic
fatis
Greg
respo
agnos
gestio
suasio
morie
&c. Q
cato,
bono
in eo
sugge
factũ:
Pri
stat ce
qua in
delect
tation
tit dia
citur p

iuxta literam: serpentem videlicet suggerentem, mulierem seductam, & virum consentientem, virum denique consummantem & perficientem, in quolibet peccato nostro inueniri: de qua expositiōe dicemus paulatim, Nūc satis sit dixisse, illa tria priora Gregorij, istis conuenientissimē respondere, & ex istis nobis esse agnoscenda. Primō enim fuit suggestio, hoc est, propositio et persuasio ad peccandū: Nequaquam moriemini &c. Eritis sicut Dij &c. Quod certē primū est in peccato, cogitatio videlicet ipsi, & bonorū omnium apparentiū, quæ in eo sunt. Hoc vocat Gregorius suggestiōē, & constat à serpēte factū: de quo nunc nobis agendū.

Principium igitur peccati cōstat cogitationem aliquam esse, qua incipit peccatum cogitari, ut delectabile vel utile. Hanc cogitationem nonnunquam immittit diabolus; & hac ratione dicitur principium peccatorum: &

Principium peccati mascula cogitatio.

E hoc

hoc vel per seipsum, vel per alias causas. Potest ille memorię vel imaginationi nostrę formam aliquam repręsentare. Potest quoque exterius (quod nonnunquā in sanctis curauit) in honestam mulierem aut huiusmodi aliud obijcere. Insurgunt etiam cogitationes hę nonnunquam, vel ex naturali aliqua dispositione, aut ex culpa, cum vel visu, vel auditu hausim⁹, quod postea in imaginatione versatur: nonnunquā ex ipsa corruptione vel infirmitate naturę nostrę. Vbi (vt admonent patres) magis considerandum quid cogitemus, quam ex qua causa: etsi nonnunquam proderit aduertisse, an ex culpa aliqua nostrā, an malitia dęmonis ortę fuerint tales cogitationes malę. Illud tamē hęc considerandū, in huiusmodi cogitationibus duntaxat, si nulla adsit appetitus delectatio aut propęsio, nullum esse peccatū. Vnde Gregorius Christus, Dominum à diabolo

sol

lo te
tātūm
pone
& au
comm
id no
in eo
ea ex
nobis
vt fir
mus.
(quam
tem fa
cogita
ipse se
sum (q
le est)
fat. Ita
titus
ta, ant
nis ex
sunt su
Augu
tō qu
sensiti
cum b
culdab

lo tentatum fuisse suggestione
 tātūm, inquit . Audiuit illū pro
 ponentem sibi gulæ, ambitionis,
 & avaritiæ peccata , & illorum
 commoda : nec opus est credere
 id non cogitasse : at verò nullus
 in eo vel minimus appetitus ad
 ea excitatus est . Quanquam in
 nobis rarò hæc separari possint,
 vt sine affectu aliquo cogite
 mus . Suggestio igitur in nobis
 (quam Augustinus dicit serpen
 tem facere) est , eūm non nuda
 cogitatio versatur, sed appetitus
 ipse sensitivus in peccatum ip
 sum (quod circa bonum sensibi
 le est) propensus , rationem pul
 sat . Itaque primi illi motus appe
 titus nostri in illicita & peccata
 ta, ante cōsensum quidem ratio
 nis exorti, sed ipsam allicientes,
 sunt suggestio ipsa serpentis: quā
 Augustinus intelligit (& meri
 to quidem) partem hanc nostrā
 sensitivam , quam communem
 cum brutis habemus, in qua pro
 culdubio regnat sathan . Facetur

Sugges
 stio pec
 cati.

De his
 motibus
 appetitus

E ij Pau

Paulus: Nō habitat in carne mea bonum. Serpentem intelligimus inimicum humano generi, cuius caput, hoc est, principium cōtērendum est. Vnde & sathanas ipse, sicut tunc serpentem induit, vt tentaret mulierem, ita nunc appetitum nostrum, ex se, & corruptione peccati in malum propensum, excitat & inflammat, nō tantum obijciens mala, sed in ipso appetitu per qualitates conuenientes generans vel iræ, vel cōcupiscentiæ motus. Et hoc est iam primum initium peccati: in illicitis videlicet primis nostris motibus constitutum. Quare de illis nunc agendum. Primi igitur motus (quanquam non eodem modo ab omnibus accipiantur, sed inter eos magis est diuersitas de nomine) iuxta probabiliorem modū illi sunt, qui in nobis deliberationem rationis præueniūt. Vnde ex ijs quæ superius dicta sunt de potentijs rationabilibus, & irrationabilibus, facile ostendit

De primis motibus.

di po
est, ad
præc
poter
quib
mod
inuen
Pr
sider
motu
rum
tion
quicu
la qua
& dis
appre
nem
motu
maxi
profl
existe
nis in
lum e
ieiuni
petero
fuit fa
procu

di potest. hos primos motus, hoc est, actus deliberationem rationis præcedentes, in tribus generibus potentiæ inueniri posse. De quibus sigillatim dicendum, quomodo, & quod peccatum in eis inueniatur.

Primò igitur supradicta considerantibus, occurrunt nobis motus potentiæ vegetatiuarum, quas superius diximus rationi non parere: ut fames, vel quicumque alius appetitus, ex sola qualitate corporis proueniens & dispositione, & nullam sequens apprehensionem seu cogitationem. Hos placet multis vocare motus primò primos, hoc est, maximè primos, & minus, imò prorsus non in potestate nostra existentes: in quibus, quantum in illicita aliqua ferantur, nullum est peccatū. Ut si quis in die ieiunij nimium famesceret, aut appeteret cibum aliquem prohibitum. Ita fuit fames in Christo sine ullo proculdubio peccato. Huius ratio

E iij mania

*dist. 24.
2. quaest. 3.
art. 1. et
2. et 1.
2. q. 74.
art. 3.*

manifestissima est. Nam hi motus nullo modo sunt rationi subditi, quare omnino extra voluntarij rationem sunt. Nullum itaque in his peccatū, sicut nec meritum. Post hos ascendentes inueniemus motus appetitus sensitui, ex apprehensione sensibilibium & corporalium bonorum emanantes: quales sunt oēs passionnes quas diximus, seu affectiones appetitus concupiscibilis & irascibilis, desiderium alicuius delectabilis, gaudium de illo praesenti, tristitia de malo aliquo & nociuo. In his igitur, cum ad illicita feruntur, peccata venialia esse, scripturae & patribus est consentaneum, ut b. Thom. post Magistrum quidem asserit, etiam ratione ipsi naturae consona id probant. Et hos motus etiam multi vocant secundo primos. Primos, quia praueeniunt rationem: sed non omnino primos, quia possunt a ratione comprimi, ut supradictum est. Quod igitur in eis peccata sint

pos

pote
di, q
lame
quoc
quoc
scilio
malu
nem
intel
dem
ficer
Vnd
est, i
quar
li in
man
gi pe
lum
mus
actu
Paul
con
Info
dit:
stum
mot
prim

potest illa sententia Pauli ostendi, qua ipse hos motus in illicita lamentabiliter in se agnoscit. Nō quod volo bonum hoc ago, sed quod odio malū, illud facio, &c. scilicet concupiscere. Itaque illud malum vocat, & imperfectiōnem quandam boni. Nam de eo intelligit d. Augustin. quod ibidem ait: Velle adiacet mihi, persficere autem non inuenio, &c. Vnde: Non habitat in me, hoc est, in carne mea bonū. Et quamquam hæc de fomite & habituali inordinata concupiscencia, que manet post baptismum, intelligi possint: quæ peccatum & malum dicitur, vt alibi explicauimus, quia causa est peccati: tamē actus & motus illius in illicita, Paulus mala quædam desienda confitetur, pro quibus clamat: Infoelix ego homo, &c. & addit: Gratia Dei per Iesum Christum. Denique docet etiam hos motus mortificandos esse & comprimendos: Si spiritu (inquit) facta

Rom. 7.

Rom. 8.

facta

facta carnis mortificaueritis, uie
 uetis, &c. Et quāquam facta car
 nis de omnibus peccatis carnis
 intelligi possint, tamē & hos mo
 tus intelligendos esse ostendit il
 lud quod dicit: Caro concupiscit
 aduersus spiritum, &c. Merito igitur
 August. dicit in his motibus
 nonnullum peccatum esse, quan
 quam minimū certē, & ideo uen
 iale ex imperfectione actus, ut
 nunc agimus de ueniali. Vbi hoc
 duntaxat difficultatem aliquam
 ingerit, & circa eam etiam diuer
 sitas quaedam est inter nos, sed
 magis de nomine: quomodo uis
 delictet motus rationem praeues
 nientes, peccata esse possint, cum
 in eis non sit uoluntarium. Quae
 re nonnulli putāt, peccatum hoc
 ueniale esse omissionem ratio
 nis non comprimētis hunc mo
 tum: sed (ut dixim⁹) hae nomina
 sunt. Apertē itaque dicendum, in
 his motibus esse peccata, quia,
 cum à ratiōe comprimi possint,
 imō & caueri ne insurgant, si si
 gillas

gilla
 in ei
 tamen
 rent
 man
 sed si
 inter
 quit
 factu
 factu
 perfe
 niale
 pote
 prim
 testat
 eoru
 luntat
 hae
 qua
 min
 ram
 doct
 retic
 sepe
 quā
 tentu
 tra h

gillatim singuli considerentur: in eis est aliquid voluntarij. Quia tamen non omnino rationi parent, & omnes simul cauere humana infirmitas non praualet, sed fit, vt dum vni cauendo est intenta, insurgat alius, vt inquit b. Thom. non est in his perfectum voluntarium, sed imperfectum tantum: atque ideo imperfectum etiam peccatum: veniale scilicet. Denique recte dici potest, quod, etsi cum subito ac primo insurgunt, non sint in potestate nostra: semper tamen in eorum continuatione aliquid voluntarij inuenitur. Satis itaq; sit, hæc censenda esse peccata, sed non quæ per se damnare possint hominem: vt aperte contra naturam ipsam humanam nonnulli doctores, & nostri temporis heretici clamant, primos motus per se peccata mortalia esse: præterquam quod gratis à Deo non impurentur fidelibus. Quid magis contra humanam naturam, quam fateri

motū illum, cui sancti repugnāt,
cui nullo modo consentiunt, quē
verē & efficaciter detestantur, vt
ipsi fatētur: eos apud Dei iustitiā
æternæ mortis reos facere?

Est etiam tertium genus primi-
morum motuum in ipsa rationali
parte nostra: nec solum in ra-
tione inferiori, sed etiam in ipsa
superiore ratione, quæ intēta est
inspiciendis & consulendis æter-
nis rationibus, vt supradictū est.
Quia igitur hæc pars per partici-
pationem rationalis, sed essentia-
liter ipsa ratio est: videri poterat
non esse in ea motus primos: sed
si bene consideretur, sunt in ea
motus præcedentes deliberatio-
nem. Potest enim etiam superio-
ri rationi cogitanti de deo & de
rebus diuinis, occurrere subitus
aliquis motus aut dubitationis,
aut diffidentia. De quo videtur
illud Psalmi posse intelligi: Qui
saluum me fecit à pusillanimitate,
& cætera. Merito igitur beatus

Arti. 9.

¶ 10.

Thomas inquit supradicta quæ-

stio

stione, quòd in ratione, vt directiua est actionum nostrarū & inferiorum virtutum, non inveniuntur primi motus. Hoc enim non agit ratio nisi deliberando. Sed secūdum quòd ipsa cognitiva est suorum priorum obiectorum, potest subitum aliquid ei occurrere, quod cogitet, & in quod feratur appetitus etiam ipse rationalis subito. Et hæc eadem ratione constat esse solum venialia peccata, cum sint circa illicita: vt (sicut diximus) motus infidelitatis, superbię, desperationis: & eiusmodi: qui quanquam nonnunquam possint tribui appetitui sensitivo, sunt nihilominus sæpè solius rationis: semper tamen sunt non perfectè voluntarij, & ita ex hac imperfectione venialia tantum peccata, de quibus nunc agimus. Satis itaque de his diximus.

LECTIO